

Uzskaitesamā:

"Baltijas Semkopis" Administrācija, Mkr-Rīgas Rātsu-ēdā № 14, Puhzīču Gēderta un beedra grahmatu-bodē. Ves tam Rīgā: Altberga un Kaptein grahmatu-bodis un pee lopmana Berchendorffa tga, pilsetas Rātsu-ēdā № 13. Zītās pilsetās: wifās grahm.-bodis. Uf laukeem: pee pagastu-walbehm, mahzitateem, skolotajeem, 2c.

8. gads.

Rīgā, 10. februārī.

Matkā ar peesuhstīšanu par wāri-
Mr Peelkumu: par gadu 3 rubl. bej Peelkuma 1 rubl. 60 kap.
Mr Peelkumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 60 kap., bej Peelkuma 85 kap.
Matkā ekpedizija un grahmatu-bodis faemot:
Mr Peelkumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., bej Peelkuma 1 rubl.
Mr Peelkumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 30 kap., bej Peelkuma 55 kap.
Peelkums ween par gadu 1 rubl. 50 t., par 1/2 gadu 80 kap.

Studinajumus, par 8 kap. šķlu rāstu rindim, nem pretim S. Alunans, Jēlgamā; Seepinkš, Jēhšis; Salseneeks, Bauskā, un administrācija, Rīgā.

Baltijas Semkopja redakcija, administrācija un ekpedizija atronahs Mkr-Rīgas Rātsu-ēdā Nr. 14.

Saimneezibas nodala.

Par mahjlopu ehdināšanu seemā.

(Turpinajums.)

Kad aitas newar ganibās dabut deesgan un peenahzigi pa-ehstees, tad tahs jafahl radinat pee seemas baribas. Kad naktis top goratas, tad tahm wajaga rihtās un wafarās dot faufu baribu. Wehlaki ir jadod diwi reises par deenu til daudsi, tā aitam ir pilnigi deesgan, un pusdeenas war wizas til laisi uf ganeem. Gefahkumā newajaga ar ehdamo apeetees pa daudsi taupigi; zītadi aitas tapē mahjas un wehlaki buhs jazeesh flahde, kaut ari tad dotu diwreis til labi ehst, tā eefahkumā wajadsjea. Ar jehreem atkal ir pawifam zītodi jadara, neta ar leelajahm, jeb pee-angushahm aitam. Jehrus newar laist gandē til ilgi, lamehr ween wehl sahle ir kaut kur atrodama, bet toš wajaga jau agrati likt stali. Tas lais, kur sahle eet masumā un kur ta, ja ari wehl ir deesgan, naw wairs til spehzigā un deriga, fakriht arweenu kopā ar to laiku, kur jehri no mahstem top fahkirti jeb pahchi atshkirtahs. Bet fahis ir ih-pahchi tad lais, kura jehri jo wairak aug, un tapehzi teem wajaga jo spehzigā baribas. Kad jehri pa scho laiku augshana pawifam nosahjabs, noteel weenigi tapehzi, ka tee nedabu deesgan wajadfigahs pahrtikas. Kas grib issargatees no flahdes, kas zetahs no tam, ka aitas pawafari dajshahht aiseet postā, tas lai leel fawus jehrus pee laika stali un dod teem labu un spehzigu baribu. Neweens lops tā nemihl falmus, tā aita. Salmus ari nekad newar labaki isleetat, tā kad toš dod aitam; bej tam aitam war dot feenu, pelawas, fakau-augus un kotu-lapas. Tapehzi ka aitas ir jau no dabas lops, kas mihle tihribu, jagabda ari tihra bariba; kad zaur fliktu baribu ir aitam weseleiba reis maitata, tad to newadabuhē atpaka ne ar wislabako lopshanu un spehzigāko baribu. Wajaga gabdat pehzi eefehjas par labu un spehzigu baribu preeshch aitam un pee tam wehl likt wehrā, ka rudeni naw jadod wislabakā bariba, bet to wajaga pataupt pawafaram. Kad aita ir pawafari bijuse gandē, tad ta labprahht wairs ne-ehd seemas-baribu; tapehzi ir ta labakā bariba japataupa us pawafaru. Zil ilgi aitas jatur stali to newar til flaidri nofojit; bet wajaga arweenu rehkinat us kahdeem 7 meh-nesheem. Zaur to, ka aitam dod pawafari pa daudsi knapu baribu, tahs panihksti un wisna wairs ne-aug. Wislabakā bariba preeshch aitam ir labi fawahkts feens no faufahm plawahm; labs feens un tihrs uhdens wairo leeliski aitam wilnu. Atahlu war tahm dot tikai sajanuku ar wezu sahli jeb feenu; pirms feenu waj atahlu aitam leel preeshchā, to wajaga labi ispurinat un nolikt weegli un mihksti; faprotama leeta, ka aitam un jehreem jadod labaks feens, neta auneem. Salmi ir loti laba aitu bariba; teem til wajaga buht labi eewahkteam. Skitolee ir rudu falmi, labaki jau ir kweeshu un wehl labaki meeshu un ausu falmi. Salmi no pahshu-augeem ir preeshch aitam tee wifu labakee un labaki neta flikts feens. Kad nu rudu falmus mehds pa leelakai dakai isleetat preeshch pawafahm, ir jo derigi toš dot papreeshch aitam, kuras ilafā pehdigo sahliiti, wahyriau un graubiau, ka neta nepasahd un netop aishweests projom; tomehr scho newar aitam peerehlinat tahdā wihē, it ka wizas no tam waretu pa-ehstees; bet wajaga til nolikt preeshchā par nakti; atikumus war nent preeshch pawafahm. Ufuf falmus aitas labprahht eh, un to pahchu waram fajit no meeshu falmeeem, til pehdigos newajaga taupit lihds pawafaram, bet ehdinat tuhliit rudeni. Sakau-augi ir tahdās gaddē, kur feena ir ma pa-audsi, preeshch aitam loti laba bariba; til toš wajaga nomasgat, smalki sakapat un sajanukt ar pelawahm waj ar smalki fagreesteeem efsekeem. Aitam dot graudus, isnahl par dahrgu; tapehzi toš waretu dot tikai jehreem, waj ari tahm, kuras grib nobarot. Labakais dshreens preeshch aitam ir tihrs uhdens; uhdeni war aitam turet weenumehr stali klahht, un naw jabihstahs, ka pahrdsefees. Eshē wajaga aitam dot trihs reises par deenu. Newajaga peemirkt, aitam pee baribas sahli peenahzigi peelikt; ir jo labi, kad war aitam sahli dot til daudsi zil tahs pahshas grib. Wislabaki tad ir fahneefams, kad stali kaut kura weetā, kur aitas to war fahneegt, peepeen waj noliek gabalu akmena fahls. Ja tas naw eefehjams, war dot pee dsh-

reena us 5 aitam weenu loti fahls. Bej ehdināšanas wajaga aitas ari us zītadu wihē pareisi kopt, un par wifahm leetahm gabdat par tihru gaisu kuhli. Stahis nedriht ari buht par flitu, un wajaga loti fargatees, ka aitam nenohl wirsh zauri melkosh wehsh. It ihpahchi us to jaluhlo, ka rihtās netop awju kuhis durwis turetas walā. zaur lo flitums par daudsi ahri wainehs ar aufstumu un flahde lopa weseleiba. Ari us to jaluhlo, ka wahjafās aitas top atshkirtas no lobafajahm un dabu daudsi mas labaku baribu; ihpahchā weetā jeb atshkirtu wajaga turet ari jehrus un gadu wezas aitas; pehdgās ir janur tapehzi ihpahchi, ka tahs met sobus un top tapehzi wahjas.

Pee mahjlopu padstirdināšanas stipri us to jaluhlo, ka preeshchā zeltahs uhdens naw par aufstu; jo aufstis uhdens teem flahde wifadā stā un wizu rashojumus masina.

Katrs prahhtigs semkopis ari buhs atfinis to labumu, ko labs dferams uhdens saimneezibā atnehs. Kad nu latris puhlejahs preeshch fowas mahju saimneezibas apgabdat derigu uhdeni, tad naw neta faprotams, kapehzi negahda ari par derigu un weseleigu dferamo uhdeni preeshch lopeem. Ne reti dšrdam dashu fahmneeku fakam: "Uhdens manā mahjā gan neder preeshch ehshanas un dshshanas, bet fawus lopus es waru ar to labi padstirdit." Ziti ir atkal atradushchi, ka fweeshi, waj tilko eepirkti sirgi, waj gowis, nedshra shahdu uhdeni ahtrakti, lamehr pahrliezigās flahpes toš pee tam peespeeda. Bet tahdi apmeerinajahs ar to, ka lopi jau gan ar laiku apradishot. Zitās weetās atkal feishahs gowis un aitas mahjā dšert uhdeni is kahda dumb-raja, sehtas plazi, lai gan tas zilweku azim israhdahs ne-jauts un ir pawifam frurdoeshs. Rahribu us shahdu dshreenu modina pee lopeem kahriba us fahli. Jo tahdā uhdeni atrodahs dashas fahls dakas, kas tur top eeleteas lihds ar kahdahm saimneezibas atleekahm un neihru mas-gojamo uhdeni. Tapehzi newajaga domat, ka fahis netihrais uhdens ir lopa weseleiba derigs. Uktas, is kurahm nem uhdeni preeshch lopu dšrdināšanas, atrodahs dashās weetās til tuwn pee stalla, ka tanis war eeshktees no stalla wifadi neihrumi, un tomehr dashs labs fahmneeks to netaf neleekahs sinot. Lai gan dashi semkopji wifu scho laish pahr galwu, tanis domās buhdami, ka tas lopam neko nekahde, tomehr waram droshchi fajit, ka lopa weseleiba top zaur shahdu fliktu uhdeni itin beeshi postita, kaut ari to tuhliit nemanam. Kad fahmneezibā ir labs uhdens, tad lopi ir weenumehr pee weseleibas; bet kur naw laba uhdena, tur lopi eet postā weens pehzi otra. Newajaga atās rakt stalla tuwumā; kur stalla tuwumā ir labs awots, newajadsetu taupit nelahdas isdshanas un nelahdus puhlihus, lai is turenes waretu dabut preeshch lopeem weseleigu uhdeni.

No muhsu lauffahmneekem loti daudsi wehl nesin wis, zil wizeem lopi atmet pelnas, un tas noteel til tapehzi ween, ka wizi par fawu lopu tureshanu newed nelahdus rehkinus. Daudshahrtigi top taupiba (bet deemshchl neweetā) tureta par lihdsli, kas wairo flaidru pelnu, un tomehr war tikai zaur labu, neishkshchhedigu lopu mitina-shanu panahkt wairak labuma; turpreti wahja lopu mitina-shana ir ihsta isshkshchshchana. Ir us to jaluhlo, ka lopeem top bariba weenadā mehrā, t. i. newis weenu reis par daudsi, un wehlak, kad lopa bariba eet us beigahm, atkal par mas pahneegta. Kad wajadfigee lopi top aishkirti un audshinat, tad wajag ehdināshanai buht tahdā, ka ta ari atnes wajadfigo labumu! bet to wajag mehginat isdarit us wislehtako wihē. Lai semkopis scho fawu ufdewumu spehtu ispidit, tad tam wajag sinat, kahda bariba katram lopam ir wajadfiga, lai tas to tā spehtu isleetat, tā peenahkshs. Semkopim ari wajag fawu baribas krahjumu sinat pareisi eedalit, un ja warbuht buhtu wajadfigs, japeeleel waj japepehrkl klahht spehla bariba, ka milti, elas rauschi, kofos un rapshu rauschi u. t. j. pr. Zau eefahkumā peeminejahm, ka lopam wajag pahneegt wajadfigo baribu weenadā mehrā. Tai laikā, kad wehl ir lopu baribas pawilnam, mehds arweenu dot wairak jeb, ihsti fakot, pahrliezigi. Tā p. p. top daudsi seemas eefahkumā feena krahums tahdā mehrā aishneems, it ka tas nekad newaretu nobeigtees. Wafarā dabu lopi tahdu baribu, kas fatur daudsi olas (pauta) baltuma; turpreti seemā, un ihpahchi

seemai beidjotees tee dabu tikai gandrihs weenigi falmus, kas gan rilda lopam wehderu, bet nedod nelahda spehla. Ari beetes un kartufeki ir laba lopu bariba, bet tee nefatur daudsi ois baltumu; pee tam war lihset, kad miltus peebez klahht. Wahjas un nepareishas lopu mitina-shanas augti ir tee, ka lopus neshsham wairs isleetat tahdā wihē few par labu, tā to zerejahm un ari warejahm zeret. Jo flitaki wehl ir pawafari, kad lopa bariba ir stipri gabhuse masumā un kad feweem lopeem waram tikai mas laba ehdamā pahneegt, un kad dshraigis pawafara gaisi netouj sahlei augt, lai gan ilgodamees pehzi tahs ilgojamees. Tahdās brihschōs ir jo flikti, ja lopeem neworam ne to pahchu maso dabu pahneegt. Lopi tad naw pahshuchi, top nemeerigi un wahji, wizi tad patehrē preeshch fawa flituma to tauku dabu, kas pee labakahs ehdināšanas bij eefahjusehs; no ta darba un labuma, ko no lopeem war zeret un ko wajadsjea dabut, tad naw wairs ne runas. Lihds nu sahle fahl augt un lopi atkal atchdahs, paret loti leels lais. Zeela daka lopu baribas ir tahdā wihē aishgahjuse boja; wifu scho flahdi wareja nowehrst, kad lopeem ihstā lais buhtu pahneegta wajadfigā bariba. Bet jo leelaku flahdi, neta pee wezajeem, neapdomigis semkopis zeech pee jaunajeeem lopeem; ja tee top pirmajā gadā nolasti, tad iszhkluschōs flahdi gandrihs nekad wairs newar greest par labu. Kad semkopis grib, lai tam no lopeem atlez laba pelna, un kad tas grib fawu lopu baribu pareisi isleetat, tad tam ir ihpahchi jaewehro diwas leetas. Wirmkahht tam wajag to baribu, ko tas lopeem par deenu pahneeds, falikt is tahdahm dakahm un tahdā mehrā, ka lops ne til ween pilda wehderu, bet kas ari fatur til daudsi spehzigus weelus, ka lops no tahs war weenumehr buht pee spehla un pahrahdat wajadfigo darbu. Tad atkal wizam wajag us to luhkot, ka lops dabu baribu weenadā mehrā; baribas pahrmainschana jeb pahreeshchana no weenas baribas us otru ir lopam flahdigā. Lai lopa ehdamo waretu tā eedalit, tā to weenadā mehrā war lopeem pahneegt, tad wajag flaidri sinat, zil ir pa wifam ehdamā. Wajag wifu krahjumu, tā: feenu, ahbolihu, falmus, beetes, kartufekus u. t. j. ko grib lopeem isbarot, flaidri aprehkinat; tad wajag ari sinat, zil ilgi buhs lopi jatur stali un zil teem buhs jahneeds seemas baribas. Kad nu peenemam, ka fahis lais fahlahs ar 15. oktobri un beidshs ar 15. maiju, tad wajadsetu lopus turet stali — 200 deenas. Ja nu newajag kahdu dabu no lopu ehdamā jau eepreeshchus no-ehdinat, tad war flaidri isrehkinat, zil isnahl us katru deenu; pee aprehkināšanas te nu loti der tee lihdsli, kahdi scha raksta eefahkumā ir peemineiti. Jo shahda eepreeshchiga aprehkināšana israhda, ka ar ehdamo newarehs istikt, tad wajag waj nu wehl ehdamo peepirkt klahht, jeb turet masal lopu; ja israhdahs, ka isnahl deesgan ehdamā, tad tikai wehl wajag apluhkot, waj ir deesgan spehla baribas. No neshshigahs jeb wahjas lopu baribas ari zetahs wahji un neshshigigi mehsti, zaur lo ari noplizinajam fawus laikus. Ja mehš faweem lopeem til weenigi feenu waretu dot, tad buhtu masal ruhpes; feens ir lopu kreetnā bariba un fatur wajadfigos, spehzigos weelus; bet mehš neshsham fawus lopus ar feenu ween ufturet; tapehzi teem ir jadod pee feena klahht ari wehl falmi, beetes un zita bariba. Kad nu schai baribai wajag faturet til pat daudsi spehla, tā feenam, tad wajag to wifu pareisi aprehkinat un nolemt, lai pee tam nebuhtu jazeesh flahde.

(Turpmat beigums.)

Weseleibas padomneeks.

Bariba.

Wifur, kur ween azis ufmetam, redsam pahrgroshchanos. Wifs tel un kust. Nefur naw meera, pat nahwē nē. Weens spehls stahjabs otra weetā. Mechaniska kustshchanahs pahrwehrshchahs flitumā, flitums elektribā, elektriba gaisnā u. t. pr. Neweena forma naw pahshwiga, pat flintis fahruhpu un pat tehraudu fa-ehd ruhfa. Tapat ari muhsu meesā weelas pahshwigi pahrgroshchahs, wezu isleetatu weelu weetā stahjabs jaunās. Dshwiba ir pahshwiga zenschanahs, un wismasalo organisko dakinu nahwe muhs pamudina us jaunu dshwibu.

Dihwiba parahdās spēkā. Bet zaur organizācās weelas nomiršana top dīhwais spēkā swabods, tos organizācā tā dīnulis d. f. j. Mūshu dīhwibas bīhniškīgās mehanikas prinzips ir til prašs, ka to il katris weegli fapratīhs. Tas ir eestabīshanas jeb fadegshanas prinzips, — fahbekla fawenoschanas ar zitu materialu. Diwahm weelahn, kuras zenshahs shmīssi faweenotees, tā peemehram: ogku weelai un fahbeklīm, ir arweenu sinams dīhshanas spēkā, kamēr wīzu fawenoschanai tahdi lawelki stahw zelā. Dīhwās spēkā war tilai pehz šho lawelku nowehschanas rastees. Ja tas notīzīs, tad abu weelu fahfreeschana topā parahdās tā pirmās spēkā, ta ir fusteschana, kas ar fawenoschanas pahwehshahs zītā spēkā, degshanas wīspahrigā produktā jeb rashojumā — Alt. mā. Bet degshana ir isahīshana, degoshās weelas nomiršana, kuras isnahlums jeb rezultats us weenu puši ir fītums, spēkā, dīhwiba, us otru puši pelni, nahwe. Šhi pahwehshahs noteel pahahwīgi mūshu meesā, if tahs ret wīfās dīhwibas parahdīshanas, wīf dīhwibas darbi, jo waj nu eestahīshanas jeb fadegshanas rezultats, parahdās tā mehanīskā darbā, tā fītums, efektīva jeb magnetība, tas šhai atgadījūmā glūshi weenaldīgi, wīf šhee spēkā, tahlakā sīnā, naw nelas zītā, tā fusteschanas ouglīs.

Materialu preefsh fāhīm organīshahm pahwehshahnahm mūshu meesā mehā dabonam no ahreenēs.

Par fahbekli gahda plauschās zaur gaisa eedwahschānu, kura fahbekla deegān; materialu, ar ko fahbeklis faweenojahs, mehā dabonam zaur barību. Šho abu dīenulu fawenoschanahs noteel mūshu meesā, ašnu trauku sistēmā, kas ar wīfahm meesā dahām, ar wīseem organu aparateem pahahwīgi stahw faharā. If ašnim rodahs wīfās meesās dahās, kuru zaur, eestahīshānu jeb fadegshānu isleetatās dahās atkal pahreet ašnīs, loi peederīgās weetas if meesās taptu isfrāiditās ahā. Šhee isfrāidīshanas rashojumi ir weelas, kas ar fahbekli tahlak wairā newar faweenotees un tapehz preefsh dīhwā spēkā radīshanas meesā wairā neder. Pee šheem rashojumeem peeder, peemehram, ogku-fahbums, uhdens, amonīfā faweenoshānahs, mīshālu weela u. t. pr.

If mūshu isfrāidīrojuma nu glūshi gāišhi redsams, ko eestahīshānahs jeb fadegshānahs materialam, t. i. mūshu barībai, weenahrt wajaga pahahwet if weelahn, kas ar fahbekli teefshān war faweenotees — eestahbt, fadegt, un ka barība jo labā, jo wairā tajā preefsh fadegshānahs derīgu weelu, un otrahrt, ka barība wajaga wīfahm tahm weelahn un tajā pašā mehā buht, lahda tahs atrodahs meesā, kuru barībai wajaga ušturet.

Shmīstla meesās analīse nu peerahda, ka tā if fāhīm ischetrpādsmīt pamata weelahn fahahw: fahbekla, uhdens weelas, ogku weelas, fahpella, fehra, sošpora, chlora, flora, krama, kalija, nātrija, kalija, magnēšijas un dīsefs. Ja nu grībam, ka wīfās meesā isleetatās weelas zaur barību waretu pīlnīgi atšāunotees, tad ari wīfahm fāhīm weelahn barībā wajaga buht. Tomehr ismehgīnājumi un peedīshwojumi ir peerahdījūshī, ka ar to ween nepeeteel, ja mehā fāhīs weelas peenahīgā mehā latru fēwīshki bāudam, weenahrt tapehz, ka tahs tahdā weidā preefsh uskemshānahs ašnīs neder, otrahrt atkal tapehz, ka tahs — ja ari ašnīs tapa usnemās — preefsh fāhīmīshahm faweenoshānahm neder, meesā tā nefaweenojahs, tā tahm ihstēni wajadsetu faweenotees.

Tā tad wīspahrigi nemot tīfai fāhīmīssi faweenojumi der tā barība un proti: tīfai tahdi, kas weenahrt fāgremojami, otrahrt pehz fāwā fahahwā mūshu meesai un ašnim līhdīgi, un trefshāhrt, kuri pašhi jeb ari kuru faweenojumi ar fahbekli kaut kura meesās organa darbību netrauzē. (Šīstēs.)

Weenu pašhu weelu ari gandrīhs nelad tā barību neleeta, bet arweenu ar zīahm weelahn kopā, tā ehdeenūs. Ehdeeni fahahw pa leelakai dahai if shahdeem un lūstōnu audeem jeb ari if audu dahām. Ari fāhīs dahās top ar weenu wehl mahfshīgī fājauktās un labāfās fāgremoshānahs un gārfshās mehā, dahādā wīshē fāgātawotās. Tahdus fāgātawotūs barības līhdīseklus fāuz par ehdeenēm.

Pee barības fājauktānahs ehdeendās ir wīrzu peelīshāna no leela swara, jo wīrzes ir weelas, kas fāgremoshānahs fūlu (fleeku, kunga fūlas un fārnū fūlas) rashību pawēzīna (selmē.) Wīsu parahakā wīrza ir wahramā fahlē.

(Turpmā wehl.)

„Ari māshīm leeta“ peefshwejums no zītureenes.

Kad bīju lahījīs Schwela Kriška f. rakstu par Grahmana un Ziegler K. māshīnahm, tad tuhlt grībeju us tam atbīdet, bet fīmībās dehl bīju peefweesē klfu zēst. Kad nu Schwela Kriška f. atkal fāzelahs lahjās, aprahīdāmā lahdaš rūnās wīnsh fāwahlē no dahcheem

zīweleem, tad zēnīgā redahjīja buhs til laipna šho manu rakstu usremt tā atbīdi if publīkās Schwela Kriška f.

Kad islaham Schwela Kriška f. rakstu ar apdomu, tad eraugām til zaurpīhdoshu reklāmī preefsh Grahmana. leeku trofni un it nefahda zīta labuma. Schwela Kriška f. atīshshās pawīfahm par māshīnu nepāšīneju*) un ari teefshān tahds ir, wīnsh til māshīnās labumu eefsh tam reds, ka us wīnās dahām usrahīrīs weenādās numurs, gar wīseem zīteem labumeem wīnam naw nefahdās dahās. Negribu tīzei, ka ar kur ir tahds fābrīkīs, kur māshīnās dahās preefsh katrās māshīnās, kam pehz buhschānahs wajag weenadahm buht, teel ihpāshī tāīstās. Zīl ešnu fābrīkīs redsejīs, tad ešnu no fahfātījees, ka tur māshīnu dalu eestāshchāna īdālīta us fābrīkā strahdeekēm, kuzi weenu un to pašhu dalu tāīfā fīntēem ekfemparādās no weetas un wīfūs weenādūs. Kad nu wajag māshīnu fahahbt, tad atkal ihpāshī amatneeki preefsh tam, kas ar fāshādīshānu ween nodarbojāhs. — Ja nu Ziegler lga māshīnahm fātrai dahai fāwās numurs, tad atīshītu to par leeku labumu, jo tad, kad fahda dahā fādīst jeb eet zītādī tā postā, newājaga ne us Rīgu brāukt, bet tīl war naudu aīshūbtīdāmā zaur wehīstī lūhgt, tahdu un tahdu numuru peefshīt. — Ja Schwela Kriška f. buhs pee Grahmana f. pīrīs ar weenadeem numureem, tad wīnsh dabūs fāwū maitātu gabalu („maitu“ tā Schwela Kriška f. fāfā) weenmeh wētī patē us Rīgu, lai waretu dabūt zītu gabalu tāī weetā, jo wīnsh to newarehs zītādī apīshmet. Ja Schwela Kriška f. doma, ka Grahmana f. māshīnās nelahst, tad wīnsh maldahs, waretu peemehrus peewētī kur tas notīzīs. — Tīpat tā Grahmana f. dahrgatās māshīnās fīprahs, tā ari Ziegler f. ir māshīnās, kas dahrgatās un fīprahs. Man ir sīrgu fūtama māshīna no Zieglera, ar kuru es jau zetorto rudēni īstūlu fāwū labību un es wehl tomehr ne-ēsmu no jauna pīrīs newee- na gabala un zereja, ka wehl dahhu labu gadu nepīrshū; tapehz ari manī zēemīzi, wīzu par labu atīshdāmī, eegahdājāhs to pašhu f. fāshādījūmu, to fārpā dīshahās mūshās (Rānkā) arendatorūs, un wīf ešam pīlnā meesā ar wīnahm, tīfai weenu īfāemot, kurfsh māfālu un nešīpraku pīrīs, tīpat dahs grībēdāmā kurt tā mehā, dahsreīš fālahsh. — Nu Schwela Kriška f. fādīrdejīs no weena grūntneeka, tā wīnam — warbūht zaur usrīkshchānahs nemahzeshānu — fāluhīs kaut kās, (warbūht lahds neezīnsh) tuhlt nofoda jeb īslāsh nešlawu par Zieglera f. māshīnahm un pahrdotāmū, fāzīdāmā: ka weenā bījīs nowīhletīs un otrā fīstīte peelīpīnata. Brīnkā f. tātshū nebīja dīwī Zieglera fīrmās māshīnās pīrīs? Tad laīkam Zieglera fīrmās māshīnāi nowīhletīs un Grahmana fīrmās māshīnāi fīstīte peelīpīnata? Wehsham S. R. f. it nefahdu atbīdī nedoh Ziegler un beedra f. us tam, ka Brīnkā f. nemās ne-efot wehtīshchānahs māshīnī, bet tīfai wehtīshchānahs māshīnēs dīneju pīrīs. Kahdī tee wehtīshchānahs māshīnās weenādī numūrī wareja buht? — Tur tātshū buhs lahdaš nepareīshās eesāgūshāhs!

Semkōpjeem weenmehr tāš nefīhs labumu, kad leetas pašīneji pah leetahm sīnās ko wīnī wairāf gabu dīshwodāmī pee wīnahm peedīshwojūshī un newīs tahdās teīfās, kas war dahhu fāmulshīnāt. To tureju par wajadīgu no fāwās pufēs peehīstī, lai nefāimo nepareīšī fīrmū, kas mūmā labās māshīnās par mehrehahm zēnahm apgahda un tahdehl zēenā turama.

Dehshū mahju ihpāshneekē R. Bīrsmann.
Rānkās, 25. dīzembri 1881.

Wīspahrigā dahā.

Semneeku fāimneeki Bāltījās gubērnhās.

If pagahshchā gadā „Bālt. Semf.“ nodruka raksta: „Kāpu lahrtā Bāltījās gubērnhās,“ lahstājī atgahdīnāfēes, ka pahral par 1/4 no Bāltījās gubērnu semneekēm ir wāhīneeki — proletārījī, bes semēs, kureem naw it ne neela. Tīfai mahāf tā 1/4 dahā no Bāltījās semneekēm — semneeku fāimneeki — ir lahdiās, kas dīshwo pahahwīgā weetā. Šhi, lai gan pehz flāītkā deegān māfā, bet fāimnezībā eewehrojāma lahrtā, zaur māfū semēs gabalu eemantoshānu dabūjūfē til dahs fīwora, ka tīfai wīza weena top eefkātīta par weetīgeem „semneekēm.“ Wīhdī fāhīm tīfai wīzu ween eewehroja, tā mūshu līkūmī, tā ari Bāltījās buhschānu aīshahwedāmī rahfīneeki.

Šha raksta mehrehīs irādī: eepāshīshīnāt zēen. lahstājūš ar Bāltījās semneeku fāimnezīgo buhschānu, parahdīt, zīl nodībīnata un droshā ir Zgāumu — Rahweeshū semneeku māfāfās dahās dīshwe fāimnezībā un teefhādās, tā dīshwe, kuru til lepodamees usrahda Bāltījās Wāhzu feodalīshīnās.

Pehz Bāltījās Wāhzu statīstīkās sīnahm, Wīdsemē no prīwat mūshū semneekēm — fāimneekēm lahdaš 50—60% atpīrkūshī fāwūs nomās gabalus par dīmīs „ihpāshumeem“ un druhtū wairāf par 30% kurfemē. Ne-eewehrodāmī

*) Vāī „Bālt. Semf.“ 1881. g. 14, 16 un 18 numuru.

fāhorēī Zgāunījū, kur semneeku semēs māfō „ihpāshūmu“ prōzente wehl māfāfā nefā kurfemē, — mehā atrodām, ka dīmītu mūshū semneeku — fāimneeku, kas par grūntneekēm pahkūshī, war flāītīt Wīdsemē māgenīt pahral par 1/2 un kurfemē līhdī 1/3 dahai. Wīf zītī fāhās lahrtās semneeki — wehl jo turpmāf paleel par arendatoreem ar kontraktēm us 3, 6, 9 un retāf us 12 gadeem. To arendatoru kureem naw nefahdās kontraktēs, pehdejā laīkā atlīzīs tīfai wehl lahds māfūmīsh.

Ka semneeku arendatoru buhschāna, ar ihfā laīkā kontraktēm, nošlehtēem de jure pehz „lahprahīgās fāhīgshchānahs“ fārp semneeku un leelgrūntneeku, bet de facto pehz pehdeju ne-aprobeshotās „grībās,“ nemās naw fāhrtīgā, ir peerahdīt, tā zaur fāimnezīgahm sīnābām, tā ari zaur prāktīfū, pat neīfāemot mūshū Bāltījās peefrahstēs prāktīfū. Ne wēltī tāf pehdejā laīkā šhā apgābala leelgrūntneeki ar fīegīshchānōsh fāhla pahrdot fāwūs semneeku zēemātūs wīzu arendatoreem par ihpāshūmeem. Pahāules gudree Bāltījās kungī, kuzī zēeshī ween apwāfē fāwās īnterefēs (labumūs) tā redsams, bāidāhs, lai preefsh fāhrtīgaku semēs buhschānu nodībīnāshchānahs fārp semneekēm — arendatoreem un semtureem, leelgrūntneekēm, ne-eēzāuzāhs fārpā waldība un tahdehl fīe- dīshās nowehīstī tahdu fārpā māīshchānōsh zaur eeneftgu semneeku zēemātu pahrdoshānu. Tā tad Bāltījās gubērnhās semēs īfnomoshchānōsh forma pee semneekēm nodīshwo fāwās peh- dīgās deenas, atwehledāmā fāwū weetu semneeku — fāim- neeku fāhū semēs gabalu „ihpāshūmeem.“ Dehl šhā wīd- pahrigī sīnāmā fāfā eš fāhīmī rahfā ne-aīshahshū semneeku — arendatorūs, bet greefshū wehribū us usdīhgūshō Bāltījās „semneeku — grūntneeku“ lahrtū. Šhi lahrtā ir pehdejās Bāltījās feodalīfā fābeedrigā kōfā seedīnsh, peh- dejās Bāltījās „lahprahīgās,“ pašhīfūmīgās prāktīkās wahrdās un darbēs. Šhi prāktīkā, aīfōzīdamāhs no jeb kaut kuras weetīgo semneeku labāfās dahās fāimnezīgās apgahdashchānahs un apdroshīnāshchānahs, greefā wīfū fāwū wehribū, īfmanībū un gahdashchānu us semneekēm — fāim- neekēm — us „Bāltījās semneeku labāfō dahū“ (Die Elite des Baltischen Bauernstandes), un lūht, beīgās īfnahja, teefshān gan māfā, bet laīkam labī apgahdāta semneeku — ihpāshneeku lahrtā. Wīfā šhi leeta newīlshchūs fāzet tah- dās domās. Raudshīfām ko mūmā parahdīhās nepeeluhshāmā fādīshwe.

Semneeku zēemātu pahrdoshāna Bāltījās gubērnhās, tā wīza noteel šho laīku, ir tā nosāuzāmās Wīdsemēs mūshneeku „liberal“-partījās īfgubrojūmās. Fēlkersamēs, weens no fāhās partījās wādōneem, pīrmās pahrdewa fāwūs zēemātūs fāimneekēm.

Tās notīfā gadūs trīshādesmīt atpāfāf, kad wehl nebīj atrāstī tee pahrdoshānahs īfmanībās un gudrībās tīkūmī, kuzī tagad pīlnīgi teel īfleetatī pee parahstās semneeku semēs pahrdoshānahs; wehl neapradūshāīs Fēlkersamēs pahrdewa fāwās semneeku semēs deegān lēhī preefsh pīrzejēem. „Liberal“ partījai no pīrma gālā fīpīrī pretojāhs tā nosāuzāmā Bāltījās feodalū „konserwātīwā“ partīja ar tahm domām: „lahāf laī eet pa ratu wīfā mūshū mūshneeku kōrporāzījā, nefā kaut pašus weenāi pašhāi, ir tāi wīfū māfāfai, no mūshū fēnīshū teefshāhūm.“ Tahdā īdealīfā feodalīfā peefritejēem jau tīfai tāš wahrdās „brūntneeku semēs pahrdoshāna semneekēm,“ usdīnā nahwēs breekmās. Bet tomehr laīks padārījā fāwū darbū; peedīshwojūmī pah- leezīnājā „konserwātīwō“ partīju, ka „liberalī“ — ir tahf- redshgāfī un īfweīgāfī prīwīlegēereta feodalīfā aīshahwe- tājī, nefā wīza. Tagad Bāltījās leelgrūntneeki, tā „libe- rāleē“ tā ari konserwātīweē,“ fīegīshchūs ween pahrdod sem- neekēm zēemātūs; us papīhra padārā tagadejōsh zēemātu arendatorūs par ihpāshneekēm, aīshēn arendatorūs un pahrdod zēemātūs zīteem ar tahdeem nolīghōdām, kuruš īspīldīt naw eespehjamās; īfshludīnā awīlēs pahrdodāmōsh zēemātūs, ja aplāhrtīnē naw pīrzejū. Kurfemēs mūsh- neezībā atkūhwūfē pahrdot pat mājōrat zēemātūs.

(Turpmā beīgūmās.)

Dahshānās sīnās.

No eefshsemēs.

No Rīgās. Pīlshēhtās weetneeku wehleshchānās jau fāhlfūshāhs, pehz tam, kad ee-eeschānās fāhrtshū un wehle- shchānās sīhājū īdālīshchānās termīnsh jāu nobēidsees. Pīrm- deen, 8. febrūārī fāhlahs sīhājū nodoshāna preefsh 3. fēhrtīrās, un proti tahs jānodoh pehz fāhshānās lahrtās un fāhshānās deenās:

8. febrūārī. preefsh wehletāj. no	679	līhdī	1700	num.
9. " " " "	1701	"	2700	"
10. " " " "	2701	"	3700	"
11. " " " "	3701	"	4700	"
12. " " " "	4701	"	5739	"

Uvrahītās wehleshchānās sīhmes fātrām pašhām ar fāwū rokū jānodoh leelās gīldēs namā, no puīkstīn 10 līhdī 3 pehz pušd. un nefur zītur. Kas sīnāmā deenā un

laikā nebūšs fawu wehleschanas sīhmi nobewis, jaude fawu wehleschanas teesibu. Schini reija, fur Latweeschu-Kreemu wehletajeem tik leelas zeribas uf winniru 3. schira, waja iglatram dikti par tam ruhpetees, fa fawu bals teesibu nepafaudetu. War atgaditees, fa afurat zaur weenu balst, kas palizis mahja, dabu pretineeki pahfwaru.

Bes tam lai katriš wehletajš it nopeetni par to ruhpejabš, fa uf wira wehleschanas sīhmes tiktu ustraktiti tee 24 wihri, kas isfludinati uf tumšhdeltenas listes un no Latw.-Kreemu komiteejam atsihti par derigeem. Kam wehl fur nekur kahda schaubifchanahš waj neisprafchana buhtu, tas war is deenas „Nig. Latw. deedribas“ nama dabut wajadfigus isflaidrosumus.

Lai nu mehš Latweeschu wehletaji, ta wifadi tikeni apbruojušpees, ejam wehleschanas zihniad ka weens wihres pret faweem pretineekem, lai peerahdam wifai Latwijai, fa Nigā ir Latweeschi, kas fajubi eelšch sewim deegam fpehjas un ismaras, pašchi fajht rikfotees ar tabm teekabam, kas mums schehligi dahwatas no muhsu mihloteem Kreemu waldineekem. Ja uswaretum, tad ta buhtu joulakā un sekmigakā preekschime wifai Latwijai, tas buhtu pirmas auglis, kuru kopā ar Kreemu brahseem pašchi sche buhtum eeguwschi. Un to lai mums Deews palihdi!

Is Jshkiles. Baltijas Senkopi 4. numurā kahdš „Watlaneets“, sinodamš par Jshkileekem, ir ari peeminejis scheenes labdarigu beedribu, fajdamš: „lihds ar jaunahš preekschneezibas waldifchanas usfahumu ir beedru skaitš par 1/3 daku masinajees.“ Zeenijams „Watlaneets“ laikam buhs schai sira mogenit mifejees. Beedru rulli rahda, fa uf 1881. g. beigahm bija 75 beedri, bet tagad, uf 1882. g. jau ir 83 beedri. — No tam war redset, fa beedru skaitš neween naw masinajees, — bet turpreti audis. Jshkiles labd. Beedribas preekschneekš. Br. Anore.

No Kaleteem, Gramdes draudse. Kalletu pagasta laudis pawadija leelā barā uf kaveem 15. janwari fawu wifu wezako wihru, zifahrtigu Spuru fainneeku, Jshklobu Greetenu, kas safneeda to leelo, reti peedfihwoto wezumu no 10š gadeem. Jshklobs Greetens ir dšimis 1777. gadā; pahri par 30 gadeem wezs buhdams, wiafch dewahš pirmā laulibā, — tas fadifihwoja 4. laulibās; pehdeja, zetortā, 26 gadus. — Pee fawa wezala dehla, no pirmahš laulibās, kas pahrtizis rentneekš Kalletu Upesmuifchā, nelaiškš pawadija fawus pehdejos 15 dšihwes gabus meerigi, — labi un mihligi no dehla un wira laulatahš draudsenes aplopts un pilnigi apghadats. Dehla klahthuhfchana wiafch fawas azis aidarijis un meerigi nomiris. Jeshchu wezda, wehl patumfchds laids dšimis, nelaiškš tomehr, fa gandrihs wifš Kalletneeki mehds buht, bij leelš grahmatneekš. (L. A.)

Dlu muischas ihpafchneeze, M. v. Fransehe funde, dšim. v. Lōwis, Jefwaines draudse, ir semneekem pahrdewufe 20 zeematus, kopā 422 dahlderī leelumā, par 57,813 rbl., t. i. dahlderī par 137 rbl.

Jelgawa. Padpalkwaneekš barons Klebeck, newefelības dehl atlaists no Jelgawas polizmeistara amata un wira weeta pagaidam ezejts Kursemes gubernatora ahrfahrtigais semifchku usdewumu eerehdnis, barons Ropp.

Brambergē 3. februari. Jsgahjufcho nakti nobedja Falzgrawes rijas. Tamlihds ari fodedja lihds 1000 puhru nekultas labibas, kufamā twaiku mafchina lihds ar lofomobili, sirgu kulamā mafchina ar wehtijamo mafchinu un laba daka mallas. Glahbjams nebij it nekās, jo wehifch bij stiprs. Labi wehl, fa wehifch puhla no deenwidwakteem, zaur to ugumi nogreesa no zitahm muischas ehlahm nost. Schadi rehina uf wairak tuhtfiofcheem. Ehka un twaiku kulamā mafchina bijufe apdrofchinata. Uguns leelahš buht peelikta. — Wezi wihri falahš, jau zetorto reifš redsot Falzgrawes rijas degam. Preekschpehdejo reifš dedja 3. aprifš 1880. gadā. Ari toreifš runaja, fa uguns peelikta. Pehz tam alahš dširdeja, fa efot draubets, Falzgrawe wehl drihsunā degfhot. Brambergu pagasta walde dabujufe anonimu wehstuli, par pasu peesubtitu, lai ta fawus un pagasta-teefas papirus glahbjot (Brambergu pagasta waldes un teefas lokals atronahš labdā Falzgrawes muischas ehla), jo Falzgrawe wehl buhfhot degt. Toreif gan domaja, fa ta buhs tik kahda denunzija, — jo mineta wehstulē bij kahda persona mineta. — Jsgahjufchās fesindeenas nakti Salās muischas Rofites frogu tuwumā atrafis kahds nepafihfams wihres uf leeljeta nofifš. Efot pee Jaun-Sefawas peederigš. Luwalas sinas truhfš. B. B.

Is Grobinas. Lihds schim laikam te nebij nefahdas beedribas, ne ari zitas fahdas leetdecigas eefahdes, bet nu waram ar preeku zeen. lastajeem pasifot, fa nupai Grobinā dibinajufehš krahfchanas un aifdofchanas lahde, kas fawjabs: „Grobinas krahfchanas un aifdofchanas lahde,“ un kalpos fawa programa leederigeem mehreem un wispahrigam labumam, ta aifseenes naudu pehz faweem statuteem, kas isfludinati „Kursemes gubernas omifš,“ iflatram pret peenahzigu drofchibu — pret setu, sudrabu,

imobileem un wefselem. Par aifseeneschanu aprehkina 1 proz. par mehnefi; 1/2 proz. par diweem mehnefcheem; par mafalahm aifseeneem nemfhot til 5. kap. par mehnefi.

Par glabafchana xentu naudu mafafchot no 50 kap. fahfot lihds 50 rubl. par 4 proz.; no 50 rubleem lihds 100 rubl. 4 1/2 proz. un no 100 rubl. fahfot 5 procentes. Bes ihpafchās drofchibas aifseeneschot naudu wifseem teem, kas lahde jau noguldijufchi kahdu summu. Lahde xems ari tahdu naudu pret masu atlihdsinaschanu dehl tahlakas mafafchanas, kas janomafsa waj nu Kursemes kreditbeedribai jeb pilfehtu hipoteku beedribai un apnemahš peepalhdset pee dafchadu wehries papihru eemifchanas un nemfhot preti notesejufchus kuponus.

Lahdes preekschneeziba fahlahm is trim direktoreem, diweem dirotoru palihgeem un kafeera. Par direktoreem iswehleti un apstiprinati: Grobinas pilfehtas galwa fon Bodelfchwing kgš, Dr. Melwille un A. Dreiersdorfa lungi; par direktoru palihgeem Lilienfelda un Stombera lungi un par kafeeri pilfehtas sekretreers Nohriha lungš.

Pehz minetas programas buhs lahde wifam apgalam par fwehtibu un pasargahs dafchu trublumā kritufchu nefehchligas anglotaju plehshanas, kas ne reti leelchās aifmalfatees lihds 50 procentem.

Leepaja. 23. janwari, pulstew 7 walarā, nokrustija Stararufki Regimentes bafnizā Schiddu meitu, fura peerehma Pareltizigu tizibu un to wahrdū Elifabete dabuja. To teel no hufaru musiflanta apprezeia. Meitas wezaki tilai tad dabuja par to notikumū sinat, kad ta jau bij pahfrufkita. Tee tapa par to loti dufmigi un tapat ari ziti wira tizibas beedri. Bet meita, fa protams, negreeshahš woirš atpafal pee faweem wezakeem, ta turahš pee fawa mihlakā. (Latw.)

Lehrbata. „Tartu Gesti Seitunga“ raksta tā: „Tajās skolās, kuras stahw sem Lehrbataš mahzibas apgabala kuratora, notika pehrngad daudi pahrwehshanas. Tā deh-etam Lehrbataš Kreemu seminaram bija ari pee schim pahrwehshanam fawā sira daliba. Kā sinams, tad schajā skolotaju seminara tika trihs skolotaji uf reis atlaifiti un to weeta weens pats amata eelifš. Šais jaunais skolotajš teiza pats apwezinafchanas runā, fa wiafch dabujis scho amatu neiaufchi un fa wiafch ar Deewa palihgu zerot fawā nepilnibā pilnigals tapt. Pušgads ir jau pagahjis, tomehr schis jaunais skolotajš J. trihs skolotaju weeta amata eefahjees. Wiram ir Jgauwu walodas, Wahzu walodas un tizibas mahziba ufrijeta. Par wira tizibas mahzibas pafneegfchanu newaru fpreest, tadehl fa neefmu tizibas mahzibas fudeerejs, tapat par wira Wahzu walodas mahzifchanu newaru ari daudi ufsteif neds fmahdet, faut gan J. dehl truhzigas Kreemu walodas mahzifchanas newar Wahzu walodu freewifki mahzit, fa to fskolas statuti praša. Bet ar Jgauwu walodas mahzifchanu eet glufchi ehrmigi. Scho walodu J. leelchās til mas protot, fa wiafch negrib nemas Jgauwu walodas fundas dot. Kaut gan preeksch Jgauwu walodas mahzifchanas ir tilai weena fionda nedekā, tad tomehr beeshi atgadahš, fa schahda fionda aifnem tilai peegas minutes, tadehl fa fiondu dewejs atnahf tilai fundas beigās. Un tad wiafch agrati atnahf, tad leel audfseem tilai is fahdas Jgauwu grahmatas pa rindai last, jeb lasa pats un nemahza zita nefa. Dafchreis wiafch isleeta preeksch tam glufchi nepilnigā Jgauwu walodā rakfittas grahmatas.“ Tē mineta awife peerahda, fa skolotajš pats loti flikti Jgauwu walodu prot un to ar Wahzu un Kreemu walodas wahrdem glufchi famafsa, dafchus itin jozigus teikumus ufifhmedama. Schis skolotajš pawehfhot audfseem dafchreis deenu agrati, fa wiram nahfamā Jgauwu walodas fundas laikā galwa fahpefhot un newareschot tadehl atnahf. „Kā mehš dširdam,“ tā „Tart. Gest. Seitg.“ teiz tahlak, „tad schis jaunais skolotajš neefot gribejis Jgauwu walodas mahzifchanu, tadehl fa wiafch scho walodu neprotot. Bet wira pretofchanaš netifufe eewehrota; efot atbildets: gan wiafch to ispidifshot, tadehl fa Jgauwu walodas nemas dauds newajagot finat. Tā tad jaunajam skolotajam bijis par Jgauwu walodas skolotaju ja-apmetahš, kuru fenaki lektors Dr. Weske mahzijis. — Pee ta preeprauskam to ari, fa mineta seminara audfseem aifseegts „Sakalu“ un „Tartu Gesti Seitunga“ lasti.“

Is Wilandes raksta „Heimath-ei“: Sawadas walodas ir ispaudufchahš pa semi. Kahdā rihdā Wilandē atrada eelas fufhri aplipinatu ar fludinajumeem, fa 26. janwari pilfehta degfhot un wifš pahrwehrtifchotees pelnds. Pehz tahda breefmiga draudejuma, fa protams, eedfihwotajus pahrnehma wispahrigas bailes. Neweens neudrofchmahjhs eet gulet; palika nomodā diwi naktis un gadija uf draudejuma breefmigo peewildifchanos. Dafchi eedfihwotaji, ihpafchi no nabagalahm laufchu schirahm, atfina par derigaku, flufumā fawu mantibu west projam. Mine-tahš deenas rihdā „Sakalas“ redafzija atnahza kahda jauna fdfene un wehlejahš ar redaktoru runat. Redaktora nebija mahjās. Kdfene atfahja wehstuli, kura atradahš fpepenigš peeprafijums, kad tad dedfinaschanai jafahlahš? Schini

jaunā fdfene pasina — semes-gimnafijas skolenu v. M. — No peenohfchahš weetas tagad teel wifu wifadi gahdats, fa schis atgadijums paliktu apflehtē.

Peterburga, 31. janwari, walarā nomira fawš Sumorowš, zitreifejais Baltijas general-gubernators. Wira trubdu atleefas paglabaja 4. februari Sergeja flosseri. Deputajijas un ziti scheenes behru dalibneeki aifbrauja pulstin. 9/4 ar eeftra brauzeenu no Baltijas bahnufcha uf stanziju Sergijewo, fur pils ekipafchās tos fagaidija un noweda uf flosseri. Skafstajā flossera bafnizā, fur jahrs bija nolifš, notureja behru Deewwahrdus, pee lam bija laht wira Keisarifses Majefetes, Pats Keisars un Keisareene, Keisara gimenes lozekli, generati, augstee eerehdni, diplomati u. t. t. Pehz beigtas Deewkafpofchanas kehrahš pee fahrta Wira Keisara Majefete Pats Keisars, no Keisarifses Augstibas Wira Majefes brahli, ziti leelkafsi un krasī un nonefa to lihds gimenes kapom, fur tos tilo paglabats. Uf kapa falika dauds krozu, starp teem ari weenu sudraba no Kursemes brunneezibas. Kraifš tilo noguldits blakam fawai nelaiška laulatai droudzenei, kas jau ten waram wapeefsch tur iraid paglabata.

Peterburgā, 6. februari. Wafspadomes lozeklis, stahts-fekretars firts Lieven, uf pašcha luhgumu, atlaifš no amata.

No Taganrogas. Tergotajš Jalano, kuru tur par wifwainigako pee Taganrogas muitas apfagfchanas un apzeetinaja, efot pret weenu miljonu drofchibas noudas, fa „Now. Wrem.“ dabujufe dširdet, arfal palafis walahm. No teem diweem zilweeem, kureem fa it ihpafchi fwarigeem leezineekem pee schis flehpschanas leetas wajadseja tift ifklaufchinateem, weens efot peepeschi nomiris un uf otra tizis schauts, kas tomehr neefot wis idewees pehz wehleschanahš. No Jalano rehnu grahmatohm israhdotreš, fa wira mantiba fneedsoters ta ap 50 miljonu rublu. Fimellefchana wehl naw warejufe aprahdit wifu muitas flehpschanas leelumu.

No Kifchinewas. Kahda jauna Schihdene, gribedama ar kahdu patifhamu Kreemu semneeku prezetees, bija pahrgahjufe pareltizibā. Wiras tautas brahlu fiprofa dšifchanaš, lai scho Schihdeni aiflametu no tahda fota, bija palikufe bes felmes. Kriufchana jau bij isdarita un 21. janwari wajadseja tā fahdšā, fur bruhngans dšihwoja, notift laulibahm. Ziti baidijahš, fa Schihdi wehl reif buhfhot mehginat lihgowiru bruhnganam atremt un tadehl deegam nemeerigi gaidija tahš deenas wafaru. Tē ufreif fahf zeemā degt un tuhdat eet laudis walodas muti no mutes, fa ta efot Schiddu atreefchanaš. Tā pašchā fiondā fabrauja fahdšā wairak kibitkas; no tahm isfahpa labs pulks Schidhu un no kahda lauku fchandarma waditi, dewahš wif uf kriufitās Schihdenes mahju. Tillo bij fahdšā semneeki no tam sinu dabujufchi, tee tuhdat fiedfahš Schihdeem pretim, apbruojušpees ar me- eem un fahrtim. „Muhju fchandarms tas naw! Warbuht buhs kahds pahrgehrbees Schihds!“ Fauza wifš publiš un fahka Schihdus daufst ar meeteem un kuhjahm, no kureem leelako daku fahahwufchi lihds nahwei un isfifinufchi laulk no fahdšchus. Kahdu peezpadsmit zilweku dabujufchi faujorees eewehrojamas bruhzes un tos wajadsejis nowest flimnizās. Tikai otra deenā pehz tam warejufe notift falaulafchana, kas zaur laufchanos tilufe aiflaweta.

Kremenfchuga. Jauns Chlestakowš (pahfhtamais blehdigais rewidents is Bogola lugas „Rewidents“) nefen eeradees Kremenfchugā. Weetigahm teefahm un waldem bij finots, fa generaladjutants kraifš Obolenfšis nahfshot rewideeret, zaur to sinams wifš prahti tika jo nemeerigi. Polizmeistars fiedfahš godam fagaidit kraifa domato abjutantu, kas agrati bij eeradees, lai tā jo labati waretu fagatawot kraifa un wira pawadoxu fagaidifchanu. Bet war eedomatees, fa iftruhlahš, kad minetais odjutants wehlah isfahdijahš par praftu blehdi, kas bij isbehdš is Sibirijas un tik pahrdrofi nu peewihlis Kremenfchugas teefas!

Sibirijas deenwidus wafara dafai ufbruzis fawads nilns eenaidneekš — peles. Wairak miljonu leelš pelu bars, no Indijas zaur Ferganu nahfdams, pahrpulhdis Semirefchjas gubernas wafaru daku, pahrgahjis tad pahf Zli upi un dewees uf Bolshafch-efera pufi. No zelā atrodamahm noplautas labibas gubahm nepaleefot ne wehšis. Efot diwejadās peles: farkan-bruhnas un pelefas.

No ahrsemem.

Wahzija. Par Bismarka preekschlikumu katoku bafnizās leeta ta no Prufchu tautas weeteeku fopulzes ezejtā komifija turpinaja fawus darbus. Wira gan atrodidjufe fwarigako preekschlikuma punkti, proti fa zeta jauna likuma weeta buhtu waldibai dodama neaprobefchota pilnwara, wajat jeb newajat katoku bafnizu. Bet komifija nu fahfufe Bismarka preekschlikumu pahrlobot tā sira, fa preeksch katoku bafnizās fahwofka atweeglinafchanas tiktu

ifdoti jauni zeiti likuma nofajijumi. Kad komiſija buhs pabeigusi ſan:u darbu, wina eefneegs iſtrahdato reformas preefſchilumu pilnai tautas weetneeku ſapulzei. Waj te warehs panahkt weenofchanos, to wehl newar ſinat, jo par:isa raibums ſapulze loti leels, un katrai par kulturās karu ſawadās domās. — Poſenē eefahluſehs leela ſozjaliſtu prahwa prei Menelſonu un beedreem. Apſubdſeto pulkā ir daudſ Polu.

Auſtro Ungarija. Izmekleſchana pret apzeetinateem Auſtineem Galizijā wehl teel turpinata, kaut gan daſchi no apzeetinateem atkal iſlaiſti iſ zeetuma. Wiſleelakās duſmas Galizijas Pokeem bij zehluſchahs no tam, ka Galizijas draudſes ſemneeki bij iſfajijufchi nodomu, pahreet Kreewu tizibā, un ka par tahdu pat nodomu ſahla runat ſemneeki ari zitās draudſēs. Tas loti iſtrauzeja Polu awiſēs. Winas bijahs, ka Ruſtiau pahreeſchana Kreewu tizibā nepaliktu wiſpahriga, til drihs ka weena draudſe buhtu zitahm dewuſe preefſchihmi. Ja Ruſtiau buhtu pilnigi katoki, tad pahreeſchana leelikā mehri, gan nebuhm domajama, jo

katoku baſniza jaunahs laidās deegān zeiti prot ſaturet kopā ſawus peederigos. Bet Ruſtiau ir til puſkatoki jeb tā ſauktee unijati. Schee pehdejee agratās laidās peederejuſchi pee Kreewu pareiſtizigas baſnizas. Kad Polu walſts wehl paſtahweja, tad Polu katoku garidſneeki wiſadi puſhejahs, peegreſt Kreewu pareiſtizigos Polijas pawalſtneetus pee katoku baſnizas. Bet tas nebij til weegli iſbarams, jo pareiſtizigee nebuhm negribeja peereem daſchas katoku baſnizas mahzibas. Tadehl jeſuti iſdomaja widus zelu. Wini dewa padomu dibinat puſkatoku draudſēs, kaſ ſtahwetu ſem pahweſta, bet kurahm tiltu atſahtri daſchi Kreewu pareiſtizibas baſnizas eeradumi, par peem. ka garidſneekem atkauts prezetees. Schis padoms lihdeſja un gandrihs wiſi Polijas pareiſtizigee pawalſtneeki pahrgahja ſchā puſkatoku baſnizā. Wiaus no ta laika ſauz por unijateem. Ruſtiau nu ſin, ka tee ſenah peederjuſchi pee Kreewu pareiſtizigas baſnizas un tā ka teem ir beehi ſtrihdi ar Polu tautibu un Polu garidſneekem, tad Ruſtiau nemanot ſahluſchi fajuf, ka Kreewu pareiſtizigā baſniza teem ſtahw

tuwati neſā katoku baſniza. Poli to ſin un tadehl wizi par ſchi joutajuma aiſkuſtinofchanu breeſmigi ſadufmoti. Poli nu melle ſabaidit ari Auſtreeſchu waldbibu, tai eeſtahſidami, ka katris Ruſtins, kaſ pahreeſchot Kreewu tizibā, turpmal eeraudſiſchot ſewi par Kreewu ſeiſara pawalſtneeku.

Franzija. Iſraiditais Kreewu nihiliſts Lawrowā aiſbrauzis uſ Londonu.

Italija. Wiſtes baſloſchanaſ likums ar wiſeem pahrgroſijumeem no tautas weetneeku ſapulzes peereemts aiſklatā baſloſchana ar 200 pret 143 baſkim. Tagad ſchis likums noſubtitis uſ ſenatu, kur ari wina peereemſchana droſchi gaidama. Ar to tad wiſa zehſchanaſ reforma buhs laimigi pabeigta. Wiſa ſeme par tahdu iſnahkumu loti preeziga, jo zaur zehſchanaſ reformu Italijas meerigā eefſchēigā attihſiba apdroſchinata uſ ilgu laiku. Jaunu tautas weetneeku zehſchanaſ pehz jaunā likuma laikam notihſ ſchowafar.

Ubbilgigs redaktors: **Stabta Juhlijs.**

No ſenures atwehſehs, Riģā, 10. februari 1882.

Sludinājumi.

Riģ. Latw. amatu. pal. beedr. **ſihmeſchanaſ**

ſwehtdeenāſ-ſkolā

teel atkal mahzēkt iſnemti. Peeteiſchanaſ pee beedribas preefſchneeta Puſhizſchu Wēderta lga Kalku- un Driſmanu-eeelas ſubtri Nr. 14, jeb beedribas lotall Kalku- un Fuhrmanu-eeelas ſubtri Nr. 9.

Preefſchneeziba.

Uhtupe.

1. un 2. martā ſch. g., pulkſten 10 no rihta tiſā **Selgowiſkas muſiſchā**, Verſones draudis wairat ſoliſchana pahredots: ſirgi, wafaras un ſeemas eſipahſchās, ſirgu leetas, mehbeles, gultu drahnās, galda un luknās leetas u. t. t.

25 rbl. pateizibas.

Makti no 23. uſ 24. dezembri pagahjuſchā gabā, ir Walmeeras aprinki **Daugul muſiſchās** dotu rentneekam **Peter Paagle** noſagās dſeltns, 7 gadus wezs ſirgā. Arē gandrihs lihdi ſaulom nogreeta, tapat trehpēs uſ peeri ihā nogreeta; preefſchahjai kreſā puſē nags wabrēlhijs un treiſē wuſē ſedullas weetā maſs baſtumiſch. Wehrtibā 120 rbl., juhgās dſelſaſu dehtu wahgās ar pehrweteem riteneem.

Uſtrahbitajs augſhejo pateizibas algu no mineta rentneeka dabuhs.

26. janwari pee **Kahrtuſchu Sila kroga** ſehwe, uſ labo pakatas kahju ſihwa, baltu ſihmi peerē, ar wiſu eejuhju.

Uſtrahbitaji top lubagi, pee **Riģas** brugu teeſas jeb **Kahrtuſchu** pagasta waldeſ peeteiſt.

ſkrodereem.

Uſ daudſpuſigu pagehreſchānu ſinoju, ka no 1. februara ſch. g. ſā arweenu „Latw. amatu. beedribas“ ſahlē pehz antropo-trigonomijas ſiſtemas, beſ kuras proſchonas wairē neweens ſkroderis newar ſcho laiku wafahſbahm iſtikt, mahzibas ſtundas dodu, kaſ lihdi 2 nedelas wiſkſees. Makſa par ſtundahm 20 rbl. un par untensilijahm 7 rbl. kopā 27 rubli.

Trigonometrijas mehri, kā ari wiſadās noprometas ſihmitēs pilnigā leelumā weenigi pee manis dabujami.

Fr. Schoop,

Giropas modes akademijs beedris, Dresdenē, Riģā, Teatra bulwari Nr. 5a., Dubinſky lga drahnu magasiņā.

Paſinojums.

Jeem, „Balt. S.“ laſtājus darom uſmanigūs uſ „**Pagalma**“ 3. num., kaſ iſgahjuſcho nebeku ſau iſnabjis. Wina ſaturet iraid wateſcham daſchadiba bagatē un teizams. Tur atrodam: Sweedru behrns. — Katweeſchu mitologija. — Seewas nehmejs. — Pahru muſtikas iſzehſchanaſ. — Teatris un luga. — Droſtalas. Wilde: „rubrēs.“

Muſhu apgahdiba iſnahza
Dabas mahziba,
no **J. Kalnina.**
Dra, ſipri pawairota, pahrlabota un ar ſahdeem ſihmejuumeem papildita druka.
Makſa 25 ſaw. Weeſā walſes 30 ſaw.
Puſhizſchu Wēderts un beedris.

Stempelmark. un ſtempelpapihris
ir dabujams pee
G. Jakobſona,
Zelgawā, Upēs-eeļā Nr. 4, aiſ bruhw. Germutha.

Kr. Wirzawas pagasta bankas beedri

top lubagi 13. februari ſch. g., pulkſt. 11 no rihta ſanahkt uſ

general-ſapulzi.

Deenas kahrtiba:

- 1) Rewidentu un direktora wehſchana, 2) gada rehſinumumu pretimneſchana un 3) daſchas eefſchēigas darischanas.

Krona Wirzawā, 23. janwari 1882. g.
Nr. 1. **Direkzija.**

Gada-ſwehtki Riģas Latw. beedribā.

- 1) **Swehtdeen, 14. februari, pulkſten 7 wakarā:**

Konzerts.

- Pirmās peegās rindās 75. kap., zitur ſahlē 50 kap., loſchās un galerijā 30. kap.
- 2) **Peektdeen, 19. februari, pulkſten 9 wakarā:**

Goda meelaſts
ar runahm, muſiku un dſeedaſchānu.

Galda-kahrtis makſā beedreem un zaur beedreem eewedameem weeſeem 150 kap. Dahmahm par ee-eeſchānu uſ-galeriju makſā 25 kap.

- 3) **Seſtdeen, 20. februari, pulkſten 9 wakarā:**

Swehtku balle.

Muſika ſpehlehs lihdi pulkſten 3 rihta, nama ruhmes ſlehgās pulkſten 4 rihta. Biketes makſa beedreem un dahmahm 50 kap. Neridſneekem 60 kap.

- 4) **Swehtdeen, 21. februari, pulkſten 7 wakarā:**

Teatris, kur tiſs iſrahdits:
Keſu-Peterſons.

Leela dſeedaſchanaſ luga 3 nodalās un 7 bildeſ, latw. no A. Alunana un P. Plaweneeka.

Makſa par ee-eeſchānu: 1 rbl. — 70 kap. — 50 kap. — 40 kap. — 20 kap.

Swehtku-komiteja.

Ruſton, Proktor un beedra lokomobiles
un
kuſamas maſchinas, Flöthera
ſtiſtu kuſamas maſchinas,
Bakera original Anglu un Amerik. wehtijamas maſchinas,
„Simplex“ eſſeſu maſchinas
beſ ſobu-rateem ar paſchſtrahdadānu ſalmu-pegruhdeju peedahwā
Riģā, pulkſt. Kalku-eeļā Nr. 6. febr.
Bieglers un beedris, **Veepajā,** Aleſkander-eeļā Nr. 6.

No poliſijas atwehſehs. — Drulats pee **A. Jakobſona,** Riģā, Wehmeru-eeļā Nr. 5.

Egles- un preeſes baſkus, plan-kaſ, dehtus, lates

un wiſiwifadus buhwofolus par lehtu makſu peedahwa.

E. Jakobſohns,
Zelgawā, Upēs-eeļā Nr. 4, aiſ bruhwera Germuth.

Maltu gipſi,

labatos mehſlus preefſch abholina un pahſſchu augkeem eewehle

J. B. Zelm,
Polejas-eeļā Nr. 9, Riģā.

Pirma Kreewu

uguns-apdroſchinaschanas beedriba,

dibinata 1827. gadā.

- Agenti:
- Zehſis — **S. Volkmann,**
  - Warka — **Moris Holland,**
  - Walmeera — **H. W. Müller,**
  - Limbaſchōs — **H. D. Guſlawſky,**
  - Muhjene — **Eduard Dabbert.**

Zelgawas Latw. beedriba

ſwinehē peektdeen, 19. febr. 1882. ſawus

Gada ſwehtkus.

Swehtku dalibneeki ſapulzeſees ſwehtku deenā pilſi. 12 pusdeenā beedribas namā. — Swehtki tays atklati no beedribas preefſchneeta. — Tad dſeredahs Zelgawas Latweeſchu beedribas jauhtais foris ſem ſemvel luga wadiſchanaſ; tad dſeredahs un pa ſarjahm ſpehlehs muſika. — Pulkſten 3 pehz pusdeenas ſahlſees

Goda-meelaſts,

kaſ dalibneekem makſās 150 ſaw. — Par ſwehtku peedaliſchānos beedreem jamakſa 20 ſaw., beedru dſem par weſti, nebeedreem 40 nebeedru dſem 20 ſaw. — Pulkſten 7 wakarā ſahlſees Zelgawas wiſſehſas teatris, teatra iſrahdiſchana no Zelgawas Latweeſchu beedribas atreerem ſem D. Bechſchſky lga wadiſchanaſ. Tiſs iſrahdits:

Gelta ſemneeks.

ſtatu luga 4 zehleendēs, latw. no H. Bodneekſ-Zaunſema. Jenas: ſā waratās. Biketes dabujamas eepreefſch pee formana Heſſberg lga un Wilmas weefſnizā. Zee-lajā eeļā Nr. 43. Swehtku deenā beedribā, tad no pulkſten 4 pehz pusdeenas teatris pee kaſes. — Pehz teatra pulkſten 10 beedribā buhs

Balle.

Jenas: beedreem 50 ſaw., beedru dſem 25 ſaw., nebeedreem 1 rubli, nebeedru dſem 50 ſaw.

Kahrtibas komiſija.

Wirſchās un andeles ſinas.

Peterburgā, 4. februari (16. febr.)

	Pira.	Atw.
Puſimperial	8. 2	8. 4.
5/10 bankſiketa 1. iſſaidums.	94 3/4	95
5/10 " " 4.	91 1/4	91 1/2
5/10 inſtr. 5. aiſaehmums.	92	—
Auſtruma aiſnehm. no 1877. gada.	90	90 1/4
1. 5/10 Kreewu prem. aiſnehm.	219 1/2	220
2. " " "	217 1/2	218
Rib "Bolog. dſelſſeſka obl. 2. aiſn.	—	—
5/10 konſol. 1871. gada aiſnehm.	—	130 1/2
Dſeſas pilſ. hrow. bank. 3 1/2% obl.	—	—
Kreewu ſemeſ-tred 5/10 ſiblu-ſimeſ.	127	127 1/4
Charkawas ſem. 6/10 ſiblu-ſimeſ.	95 3/4	96 1/4
Reelajas Kreew dſelſſeſka aſijas.	252	252 1/4
Riģas ſemere-bankas aſijas.	—	257 1/2
Rehweles and. bankas.	—	—
Riģas-Dinaburg. dſelſſeſka aſijas.	—	150
Dinaburg. dſelſſeſka aſijas.	—	161 1/2
Warschanaſ-Tereſp. dſj. aſj.	—	132 1/2
Driab-Witebſſas.	—	—
Ribniſkas-Bolog. dſj. aſj.	—	78
Maſt-Breit. dſj. aſj.	—	107 1/2
Baltiſas dſelſſeſka aſj.	—	102